

از حقایق هیر مند عقب نشینی نمی کنیم

مجموعه اقداماتی که در حوزه تامین آب سیستم انجام دادیم مطلقاً جایگزین حق آب ایران از هیرمند نیست، اینها راهبردهایی است تا هرگز مردم سیستان و بلوچستان و زاهدان نگران وضعیت وخیم و لاینحل آب نباشند. عیسی بزرگ‌زاده، سخنگوی صنعت آب با تاکید بر اینکه هیچگاه از حقایق هیرمند عقب‌نشینی نخواهیم کرد، در گفت‌وگو با ایلنا، درباره دیپلماسی ایران در حوزه حقایق هیرمند و اوضاع آب در سیستان و بلوچستان اظهار داشت: سال‌های طولانی و در طول تاریخ؛ آب منطقه سیستان از هیرمند تامین می‌شد، طی معاهده ۱۳۵۱ حقایق برای ایران در نظر گرفته شد که میزان آن در سال نرمال ۸۲۰ میلیون مترمکعب است، یعنی این حقایق که قبل از معاهده کاهش پیدا کرد، قبلاً آب در هامون هابه میزان چند میلیارد مترمکعب جمع می‌شد و در طول سال به مصرف می‌رسید، اما وقتی حقایق هیرمند کم‌تر به ۸۲۰ میلیون مترمکعب رسید، ایران مخازن چاه‌نیمه راه‌اندازی کرد تا این آب کم را در درون مخازن چاه‌نیمه ذخیره کند، سطح این مخازن نسبت به هامون پوزک، صابوری و هیرمند کمتر بود، این آب کم برای مردم سیستان باقی می‌ماند تا در طول سال بتوانند از آن استفاده کنند.

ثبت سفارش ارز موتور و دوچرخه متوقف شد

هفته گذشته ۹۸ میلیون دلار ارز برای صنعت خودرو و دوچرخه در نظر گرفتند و این در حالی است که ۱۰۰ کارخانه تعطیل و یا در حال تعطیلی هستند و مشخص نیست این ارز را چه کسی دریافت کرده است و کسی پاسخگو نیست. به گزارش ایلنا، ابوالفضل حجازی در جلسه هیئت نمایندگان اتاق ایران با اشاره به موضوع چالش صنعت موتورسیکلت و دوچرخه اظهار داشت: پارسال ۷۰۰ هزار دستگاه موتورسیکلت و ۴۰۰ تا ۵۰۰ هزار دوچرخه تولید شد که برای موتور ۸۰۰ میلیون دلار ارز و برای دوچرخه ۵۰ میلیون دلار ارز در نظر گرفته شد اما اکنون به دلیل تخلف چند کارخانه ثبت سفارش ارز این دو کالا را بسته‌اند. وی افزود: هفته گذشته ۹۸ میلیون دلار ارز برای صنعت خودرو و دوچرخه در نظر گرفتند و این در حالی است که ۱۰۰ کارخانه تعطیل و یا در حال تعطیلی هستند و مشخص نیست این ارز را چه کسی دریافت کرده است و کسی پاسخگو نیست.

قیمت هر ساعت پرواز ۴۰ دلار تعیین شد

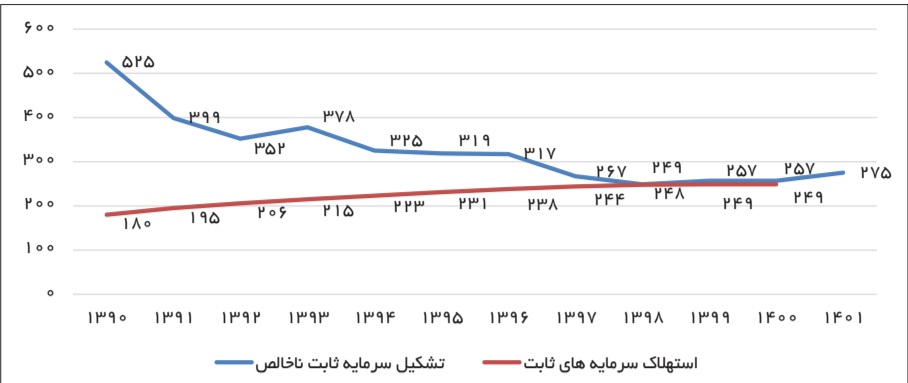
قیمت هر ساعت پرواز در شورای عالی هواپیمایی ۴۰ دلار تعیین شد. به گزارش تسنیم، مقصود اسعدی سامانی در نشست خبری دیروز با اشاره به فرمول جدید قیمت‌گذاری بلیت هواپیمای اظهار کرد: طبق مذاکرات انجام شده با سازمان هواپیمایی کشوری قیمت هر ساعت پرواز ۴۰ دلار محاسبه شده است. این فعال حوزه لجستیک هوایی همچنین توضیح داد که نهادهای ذی‌ربط با متخلفان برخورد می‌کنند. اسعدی سامان در پایان بیان کرد: در ۲۵ روز گذشته ۳ آژانس و سیاست به دلیل عدم رعایت نرخ‌های تعیین شده از سوی هر شرکت تعلیق شدند. او یادآوری اینکه ماهه ۱۶۱ قانون برنامه پنجم توسعه دولت را مکلف به آزادسازی نرخ بلیت هواپیمای کرده بود، اظهار کرد: بر این اساس در سال ۹۴ دستورالعمل آزادسازی تصویب و قانون اجرا شد. در آن سال ۱۷ میلیون مسافر جابه‌جایی شد که این تعداد تا سال ۹۷ که قانون اجرا شد به ۲۴ میلیون نفر افزایش یافت.

سرمایه‌گذاری و استهلاک مماس شد

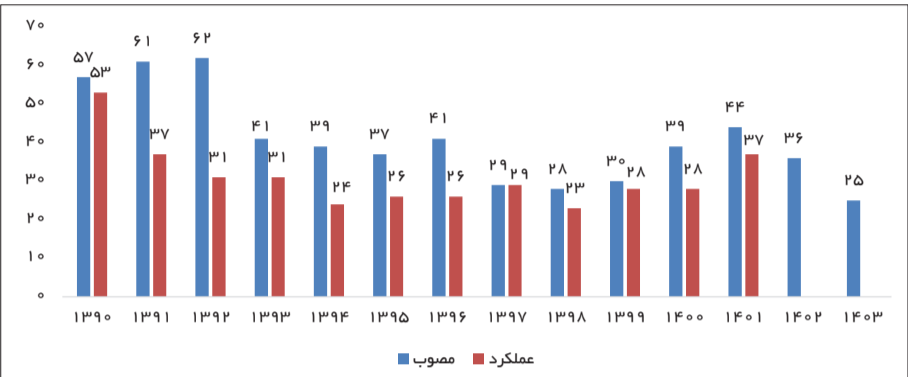
در سال ۱۴۰۰ تشکیل سرمایه ثابت ناخالص ۲۵۷ هزار میلیارد تومان و استهلاک سرمایه ۲۴۹ هزار میلیارد تومان اعلام شد

گروه اقتصاد: سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در دهه ۹۰ به اندازه‌ای کاهش پیدا کرده که به رقم استهلاک سرمایه رسیده است؛ به گونه‌ای که در سال ۱۴۰۰ رقم تشکیل سرمایه ثابت ناخالص ۲۵۷ هزار میلیارد تومان و استهلاک سرمایه ۲۴۹ هزار میلیارد تومان برآورد شده است. معمولاً تشکیل سرمایه ثابت و استهلاک در کنار یکدیگر تحلیل می‌شوند چراکه تشکیل سرمایه باید به گونه‌ای باشد که دست‌کم استهلاک را جبران کند. این در حالی است که براساس آمارهای اعلامی معاونت بررسی‌های اقتصادی اتاق تهران تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در مسیر نزولی و استهلاک سرمایه در مسیر صعودی قرار گرفته‌اند تا جایی که از سال ۱۳۹۸ به بعد تقریباً با یکدیگر برابر شده‌اند و این روند نگران‌کننده می‌تواند به تهدیدی برای تولید تبدیل شود. نرخ تشکیل سرمایه در کشور منفی است؛ این در حالی است که افزایش انگیزه‌ها برای تشکیل سرمایه، یکی از مهم‌ترین عوامل توسعه و رشد اقتصادی است. حال در آستانه تشکیل دولت جدید می‌توان سه توصیه اصلی به سیاست‌گذار داشت تا جاذبه سرمایه‌گذاری برای این بخش افزایش یابد. یک گزارش رسمی از بازوی پژوهشی اتاق ایران توضیح می‌دهد که مثلث افزایش مطلوبیت سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و رهایی از نرخ منفی تشکیل سرمایه، عبارت از «ایفای نقش مکمل برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در حوزه ماشین‌آلات»، «واقع‌بینانه تصویب کردن بودجه عمرانی» و در نهایت «امنع‌زدایی برای بخش خصوصی» است. براساس اهمیت توجه به این مثلث می‌توان سه توصیه عملیاتی به دولت چهاردهم داشت: و این سه توصیه عبارت از این هستند که دولت در وهله اول، با ایفای نقش مکمل برای بخش خصوصی در زمینه سرمایه‌گذاری بخش ماشین‌آلات مشوق افزایش تشکیل سرمایه در این زمینه باشد. دوم اینکه در تصویب بودجه، هزینه‌های عمرانی واقع‌بینانه در نظر گرفته شوند و در اجرا، موانع عدم تحقیق مقادیر مصوب، شناسایی و رفع شود و در نهایت سوم اینکه به موانع سرمایه‌گذاری بخش خصوصی توجه و برای رفع آنها اقدام شود. از جمله این موانع در سال‌های اخیر کاهش سرمایه در گردش و چالش‌های دسترسی بخش خصوصی به منابع بانکی، عدم حمایت دولت و همچنین تحریم‌های خارجی بوده است.

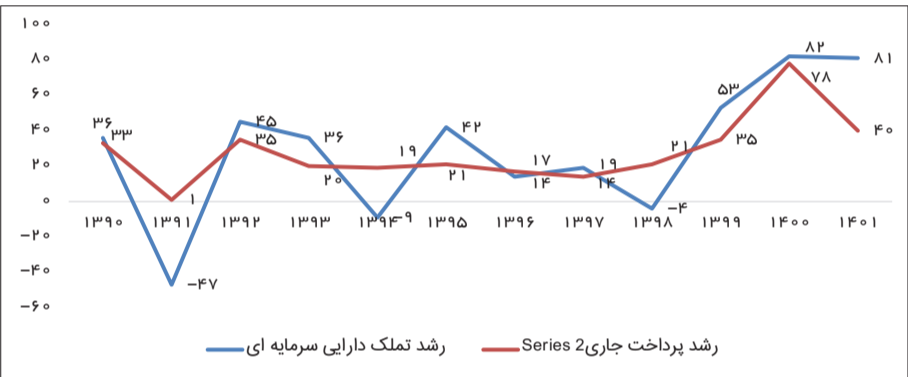
سرمایه‌گذاری شرط اصلی توسعه
سرمایه‌گذاری، یکی از مهمترین متغیرهای اقتصادی است که همواره مورد توجه اقتصاددانان قرار داشته است. از نظر تئوری، می‌توان سرمایه‌را شرط لازم برای رشد و توسعه اقتصادی در نظر گرفت چراکه همه مدل‌های رشد اقتصادی، آن را به‌عنوان یک متغیر در نظر می‌گیرند و بر اهمیت نقش آن در رشد اقتصادی تأکید دارند. سرمایه‌گذاری به دو بخش دولتی و خصوصی تقسیم می‌شود و می‌توان نشان داد که سرمایه‌گذاری دولتی بر سرمایه‌گذاری خصوصی تأثیرگذار است. سرمایه‌گذاری دولت در قالب قوانین بودجه سالانه، با عنوان هزینه تملک دارایی‌های سرمایه‌ای یا به عبارت دیگر هزینه‌های عمرانی، شناخته می‌شود. بررسی داده‌های موجود در این زمینه نشان می‌دهد رشد هزینه‌های عمرانی دولت در بودجه روند نامحسوس دارد و با وجود افزایش این نرخ رشد در سال‌های اخیر، تشکیل سرمایه نزولی بوده است. علاوه بر این، مقایسه بین تشکیل سرمایه ثابت و استهلاک نشان‌دهنده افت سالانه تشکیل سرمایه از یک سو و از سوی دیگر، قرار گرفتن استهلاک در یک مسیر صعودی است؛ تا جایی که در سال‌های اخیر، این دو متغیر اقتصادی تقریباً با یکدیگر برابر شده‌اند. این موضوع از آنجایی اهمیت پیدا می‌کند که می‌تواند پیامدهای منفی را برای تولید و رشد اقتصادی به همراه داشته باشد. همچنین بررسی مقایسه‌ای دولت و بخش خصوصی در زمینه تشکیل سرمایه نشان می‌دهد این متغیر بیشتر تحت تأثیر سرمایه‌گذاری بخش خصوصی است. بنابراین می‌توان نزدیک شدن مقادیر تشکیل سرمایه و استهلاک را به عنوان چالش اساسی برای بخش خصوصی در نظر گرفت که می‌تواند تهدیدی برای تولید این بخش و نیز چالشی برای ادامه فعالیت بنگاه‌ها باشد. بنابراین مطالعه اثرگذاری بودجه بر سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، موضوعی دارای اهمیت است که در آن می‌توان به پرسش‌هایی مانند عوامل مؤثر بر سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، تأثیرپذیری سرمایه‌گذاری بخش خصوصی از

مقایسه تشکیل سرمایه ثابت ناخالص و استهلاک به قیمت های ثابت سال ۱۳۹۵ (هزار میلیارد تومان)

مقایسه نسبت تملک دارایی های سرمایه ای به درآمدهای جاری در قوانین بودجه و عملکرد آن

مقایسه رشد پرداخت های جاری و تملک دارایی های سرمایه ای محقق شده در بودجه های سالانه

بهبود متغیرهای کلان اقتصادی همچون تشکیل سرمایه نقش مؤثری داشته باشند. با این حال، مداخله زیاد دولت در اقتصاد می‌تواند نتایج نامطلوبی همچون کاهش سرمایه‌گذاری بخش خصوصی را به همراه داشته باشد. سرمایه‌گذاری از متغیرهای مهم اقتصادی است که همواره مباحث عمده‌ای را به خود اختصاص داده است. اغلب اقتصاددانان سرمایه‌گذاری‌های دولتی را بیشتر در بخش‌های زیربنایی اقتصاد توصیه می‌کنند زیرا از دید بخش خصوصی سرمایه‌گذاری در این بخش‌ها دارای سود اقتصادی نیست و در عین حال شرایط برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی بیشتر مهیا می‌شود. تحلیل‌های متکی بر نظریه سنتی سرمایه‌گذاری، عوامل مؤثر بر سرمایه‌گذاری بخش خصوصی را در چهار مدل اصلی بررسی می‌کنند که در هر کدام، مهمترین عامل تأثیرگذار بر سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، تحلیل می‌شود.

تولید پیش‌بینی شده: تولیدکنندگان با پیش‌بینی تولید دوره بعد، تصمیم به تغییر در موجودی سرمایه بنگاه و سرمایه‌گذاری می‌گیرند. علاوه بر این، استهلاک نیز باید جبران شود. بنابراین می‌توان سرمایه‌گذاری را تفاوت بین موجودی مطلوب و واقعی سرمایه به اضافه استهلاک دانست. این تعریف، در «مدل شتاب» قابل بررسی است.

سود: بنگاه با توجه به سود خود، درباره تعدیل موجودی سرمایه تصمیم‌گیری می‌کند. در مدل سود، تعیین‌کننده‌ترین عامل برای تعدیل موجودی سرمایه، سود در نظر گرفته می‌شود.

هزینه سرمایه و عایدی انتظاری: در سرمایه‌گذاری باید هزینه سرمایه و عایدی انتظاری مدنظر قرار گرفته شود. نظریه نئوکلاسیک استدلال می‌کند سرمایه‌گذاری بینه (نباشت سرمایه) زمانی به دست می‌آید که مجموع درآمد خالص انتظاری تنزیل شده، حداکثر شود.

هزینه جایگزینی: بنگاه‌ها هنگامی دست به سرمایه‌گذاری می‌زنند که افزایش ارزش بنگاه به دلیل سرمایه‌گذاری، دست‌کم، برابر هزینه جایگزینی آن باشد. این تحلیلی است که در قالب نظریه توین تبیین می‌شود. نظریه که به نام نظریه پیرداژ آن جیمز توین است، بیان می‌کند سرمایه‌گذاری، تابعی از نسبت ارزش بازاری دارایی‌های مالی بنگاه به هزینه جایگزینی دارایی‌های حقیقی بنگاه است و این نسبت را q می‌نامند. در قالب این نظریه، در بنگاه‌هایی که هزینه افزایش سرمایه بیش از هزینه استفاده از سرمایه باشد یعنی $q > 1$ بزرگتر از یک باشد، موجودی سرمایه افزایش خواهد یافت. با توجه به اینکه از کدام مدل یا در قالب کدام نظریه، عوامل مؤثر بر سرمایه‌گذاری بخش خصوصی را مورد بررسی قرار می‌دهیم، عواملی همچون تولید پیش‌بینی شده، سود، هزینه سرمایه و عایدی انتظاری و نیز هزینه جایگزینی می‌توانند به عنوان عوامل مؤثر، مورد مطالعه قرار بگیرند. با این حال، شکل اولیه این نظریه‌ها و عوامل مؤثر معرفی شده در آن‌ها نمی‌تواند همه عوامل مؤثر بر سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در کشورهای در حال توسعه را توضیح دهد. همان‌طور که گفته شد مهمترین عامل افزایش سرمایه‌گذاری در کشورهای در حال توسعه، دولت است. تأثیر دولت بر سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در قالب سیاست‌های مالی قابل مطالعه است. منابع مالی در صورت محدودیت، می‌توانند به محدودکننده‌ترین عامل سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در کشورهای در حال توسعه

سیاست مالی پاسخ داد و وضعیت بودجه و سرمایه‌گذاری بخش خصوصی را در ایران بررسی کرد. در این خلال و با توصیف وضعیت موجود، درک بهتری از چالش‌های بودجه‌ای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در کشور به دست خواهد آمد و می‌توان بر این اساس، راهکارهایی برای تشویق سرمایه‌گذاری خصوصی و توصیه‌هایی برای کارایی بیشتر سرمایه‌گذاری‌های عمرانی دولت ارائه داد.

متغیرهای مؤثر بر سرمایه‌گذاری بخش خصوصی چیست؟

نظریه‌های اقتصادی متغیرهای مؤثر بر سرمایه‌گذاری بخش خصوصی را تولید پیش‌بینی شده، سود، هزینه سرمایه و همچنین هزینه جایگزینی معرفی می‌کنند. با این حال به نظر می‌رسد شکل اولیه این نظریه‌ها و عوامل مؤثر معرفی شده در آنها برای شناسایی عوامل مؤثر بر سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در کشورهای در حال توسعه کافی نیستند. مهمترین عوامل مؤثر بر سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در کشورهای در حال توسعه را می‌توان دولت، منابع مالی و سرمایه‌گذاری خارجی دانست. در واقع، دولت از دو مسیر قوانین و مقررات و سیاست‌های پولی و مالی، بر سرمایه‌گذاری بخش خصوصی تأثیر می‌گذارد. یکی از مهم‌ترین قوانین دولتی مؤثر بر سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، قوانین بودجه سالانه است. در بخش مالی، هزینه‌های دولت، عمده‌ترین عامل مؤثر بر سرمایه‌گذاری بخش خصوصی است. سیاست‌های مالی دولت با ایجاد زیرساخت‌های اقتصادی، تقاضا برای کالاها و خدمات بخش خصوصی، عرضه سرمایه انسانی و امنیت بر سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در کشورهای در حال توسعه، تأثیر می‌گذارد. در بازتعریف نقش بخش عمومی پذیرفته شد که دولت می‌بایست موانع خود را در جایی به کار گیرد که حامی و مکمل فعالیت‌های بخش خصوصی باشد. رابطه مخارج دولتی با سرمایه‌گذاری بخش خصوصی دارای طیفی است که یک سوی آن اثر حمایتی و سوی دیگر آن اثر جایگزینی قرار دارد. مخارج دولت می‌تواند با کاهش هزینه تولید بخش خصوصی، به گونه‌ای عمل کند که با حمایت از بخش خصوصی به گسترش آن کمک کند. در سمت دیگر این طیف، اثر جایگزینی مطرح می‌شود. به این معنا که در یک اقتصاد با ویژگی منابع محدود، هر گاه دولت عوامل تولید مانند سرمایه و نیروی انسانی را به خود اختصاص دهد، در واقع دسترسی بخش خصوصی را به این عوامل محدود می‌کند و جایگزین بخش خصوصی در اقتصاد می‌شود. در ایران، تغییرات هزینه‌های عمرانی دولت در مسیر همواری قرار دارد. از طرف دیگر، تشکیل سرمایه ثابت در حال افت است و استهلاک سرمایه در حال صعود است. علاوه بر این، تشکیل سرمایه ثابت در ایران بیشتر متأثر از تشکیل سرمایه ثابت بخش خصوصی در ماشین‌آلات است که به طور همزمان با تشکیل سرمایه‌دولت در این بخش افزایش می‌یابد.

عوامل مؤثر برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی چیست؟

موضوع حضور دولت در اقتصاد پس از رکود بزرگ دهه ۱۹۳۰ همواره مورد توجه اقتصاددانان بوده است. تجارب خروج از رکود نشان داده دولت‌ها به وسیله سیاست‌های مالی خود می‌توانند در